

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень	Форма навчання	Денна Заочна	Навчальний рік/семестр	3-й рік/ V семестр 2023/2024 навчальний рік
-----------------------------	--------------------------------------	-----------------------	-------------------------	-------------------------------	--

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Історія зарубіжної літератури: Література Просвітництва та Романтизму
Кафедра	філології (українське відділення)
Освітня програма	Спеціальності підготовки бакалаврів з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за напрямом 014 Середня освіта (Українська мова та література); Кваліфікація: бакалавр середньої освіти, вчитель української мови і літератури та світової літератури Форма навчання денна / заочна
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Шифр дисципліни: OK 11 Історія зарубіжної літератури: Література Просвітництва та Романтизму Кількість кредитів: 4 (120 годин) Лекції: 28 Семінарські/практичні заняття: 20 Лабораторні заняття: Самостійна робота: 72
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	- Бергсасі Аніко Ференцівна завідувач кафедри, професор; доктор з гуманітарних наук, доцент beregszaszi.aniko@kmf.org.ua - Чонка Тетяна Степанівна кандидат філологічних наук, доцент chonka.tetyana@kmf.org.ua - Кейс Маргаріта Юріївна доцент; кандидат історичних наук зі спеціальності етнологія kesz.margit@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з історії української та зарубіжної літератури, теорії літератури, літературознавства, психології та педагогіки, достатніх для сприйняття матеріалу, а також досвід роботи з літературними та літературно-критичними джерелами, вміння узагальнювати і систематизувати поданий матеріал.
Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, основна тематика дисципліни	Курс «Історія світової літератури Історія зарубіжної літератури: Література Просвітництва та Романтизму» є нормативною навчальною дисципліною зі спеціальності 01 Освіта/Педагогіка за напрямом 014 Середня освіта (Українська мова і література), яка викладається у V семестрі в обсязі 4 кредитів.

Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні знання, обов'язкові для розуміння своєрідності світового літературного процесу доби Просвітництва та Романтизму.

Мета курсу – дати уявлення про закономірності літературного розвитку Просвітництва та Романтизму; здійснити поглиблений аналіз найвидатніших творів світової літератури, особливу увагу приділити творам, які входять до шкільної програми та програми інших середніх навчальних закладів; розширити літературну освіту, поглибити розуміння художнього слова, звернути особливу увагу на компаративістичний аспект викладання літератури; звернути особливу увагу на міжпредметні зв'язки і самостійне опрацювання студентами історико-літературного матеріалу; виявити українсько-зарубіжні зв'язки на рівні тематичних мотивів, образів; надавати інформацію про переклади творів зарубіжних письменників українською мовою.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **загальних компетентностей**:

ЗК 3. – Здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості. Здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

ЗК 5. – Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. – Здатність діяти із соціальною відповідальністю, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства.

ЗК 7. – Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. – Цінування мультикультурності та повага до неї.

ЗК 10. – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **фахових компетентностей**:

ФК 4. – Здатність характеризувати загальні властивості літератури як мистецтва слова, закони побудови художнього твору, особливості письменницької праці, літературні стилі, наукові методи і школи в літературознавстві.

ФК 5 – Здатність аналізувати основні тенденції розвитку світового літературного процесу та українського письменства.

ФК 6. – Системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища.

ФК 8. – Здатність розуміти сутність й соціальне значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, їх взаємозв'язку в цілісній системі знань.

ФК 9. – Здатність організовувати і здійснювати навчально-виховний процес з української мови і літератури та зарубіжної.

ФК 11. – Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. – Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідні дані з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 4. – Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 5. – Демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства.

ПРН 7. – Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань.

ПРН 8. – Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

ПРН 11. – Організовувати різні форми і способи навчальної, навчально-методичної, наукової, творчої та інших видів діяльності, які стосуються філології чи педагогіки.

ПРН 12. – Здатність управляти процесами навчальної діяльності, виховання та розвитку особистості учня.

ПРН 13. – Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями (зокрема представниками інших культур) державною мовою, усно й письмово, використовуючи концептуальні наукові та практичні знання, когнітивні вміння та навички.

ПРН 15. – Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ПРН 16. – Уміння визначати художню своєрідність творів та творчості письменника загалом із використанням системи основних понять і термінів літературознавства.

ПРН 17. – Уміння розуміти закономірності літературного процесу, художнього значення літературного твору у зв'язку з суспільно-літературною ситуацією, літературною критикою і літературною епохою.

ПРН 18. – Знання кращих творів української і світової літератури.

**Тематика лекційних занять з курсу
«Література Просвітництва та Романтизму» (28 г.)**

Тема 1. Просвітництво як історична доба.

Літературні напрями доби Просвітництва

**ЛІТЕРАТУРА ПРОСВІТНИЦЬКОГО
РАЦІОНАЛІЗМУ В АНГЛІЇ**

1. Життя і творчість Р. Бернса.

	<p>2. Д. Дефо «Робінзон Крузо». Уславлення енергії і заповзятливості людини в умовах чужого екзотичного середовища.</p> <p>3. Роман Свіфта «Мандри Гуллівера» – сатиричне зображення англійського суспільства XVIII ст.</p> <p>Тема 2. ЛІТЕРАТУРА СЕНТИМЕНТАЛІЗМУ В АНГЛІЇ</p> <p>Тема 3. ЛІТЕРАТУРА ПРОСВІТНИЦЬКОГО РАЦІОНАЛІЗМУ У ФРАНЦІЇ</p> <p>1. Відображення полеміки між філософськими концепціями оптимізму і песимізму у повісті Вольтера «Кандід, або Оптимізм».</p> <p>2. Втілення ідеї «природної людини» у повісті Вольтера «Простодушний»</p> <p>СЕНТИМЕНТАЛІЗМ У ФРАНЦІЇ. ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕНІ ДІДРО, Ж.-Ж. РУССО</p> <p>1. Роман-сповідь Дені Дідро «Черниця».</p> <p>2. Соціально-філософська концепція Ж.-Ж. Руссо. «Нова Елоїза» – роман про чисте почуття, свободу особистих взаємин.</p> <p>3. Внесок П. Бомарше в розвиток французької драматургії. Бомарше «Севільський цирюльник». Сумна історія життєвих пригод Фігаро.</p> <p>Тема 4. ЛІТЕРАТУРА НІМЕЧЧИНИ ЛІТЕРАТУРА ПЕРІОДУ «БУРІ І НАТИСКУ».</p> <p>1. Антифеодальний виступ штюрмерів. Творчість поетів «Бурі і натиску».</p> <p>2. Гердер та ідея народності. Характеристика творчості.</p> <p>3. Життя і творчість Лессінга. Естетичні праці.</p> <p>4. Г. Лессінг «Емілія Галотті» – протест проти насилля людини над людиною, проти тиранії жорстоких князів.</p> <p>5. Життєвий і творчий шлях Ф. Шиллера. Внесок письменника у розвиток жанру балади.</p> <p>6. Драматургія німецького просвітника «Підступність і кохання», «Вільгельм Телль».</p> <p>7. Ф. Шиллер «Розбійники».</p> <p>Тема 5.</p> <p>1. Сторінками біографії та творчого шляху Й.-В. Гете. Лірика Гете</p> <p>2. Витоки творчості. Автобіографічний зміст роману «Страждання молодого Вертера».</p> <p>3. Особливості балад Й.-В. Гете. «Вільшаний король», «Рибалка».</p> <p>4. Драматургія Гете. Прозові п'єси.</p> <p>5. Пошуки сенсу життя у трагедії Гете «Фауст».</p> <p>Романтизм</p>
--	--

	<p>Тема 6.</p> <p>1. Соціально-історичні передумови розвитку романтизму. Поняття романтизму. Основні етапи розвитку та течії романтизму. Мистецтво і мода доби романтизму.</p>
	<p>Тема 7.</p> <p>1. Загальна характеристика німецького романтизму</p> <p>2. Життєвий шлях Е.Т.А. Гофмана. Характеристика творчості. «Життєва філософія кота Мурра», «Золотий горнець». «Крихітка Цахес на прізвисько Циннобер». Механічні відносини між людьми, засновані на диктатурі матеріальних цінностей.</p> <p>3. Життєвий і творчий шлях Г.Гейне.</p> <p>4. «Книга пісень» – видатне явище німецького романтизму. Народно-пісенна основа віршів.</p> <p>5. Датський романтизм.</p>
	<p>Тема 8.</p> <p>1. Особливості розвитку англійського романтизму</p> <p>2. Короткі відомості про життя і творчість П.Б.Шеллі. Гармонія людини з природою – провідна тема лірики поета.</p> <p>3. Дж.Г.Байрон – видатний англійський поет-романтик, фундатор епохи нової поезії.</p> <p>4. «Українська» та «східна» теми у творчості Дж. Г.Байрона: «Мазепа», цикл «Східні поеми». Роман у віршах «Дон Жуан».</p>
	<p>Тема 9.</p> <p>1. Життєвий шлях В.Скотта.</p> <p>2. Жанр історичного роману, його ознаки та особливості.</p> <p>3. Широка панорама життя Середньовічної Англії в історичних романах письменника: «Роб Рой», «Уеверлі», «Квентін Дорвард».</p> <p>4. «Айвенго». Об'єктивність зображення історичного процесу і соціальних відносин у романі.</p>
	<p>Тема 10. Розвиток романтичної літератури Франції XIX ст.</p> <p>1. В.Гюго – видатний французький письменник-романтик. Особливості романтизму і новаторство В.Гюго. Поетична та драматургічна спадщина письменника.</p> <p>2. Романи творчості В.Гюго: «Людина, яка сміється», «93», «Знедолені».</p> <p>3. В.Гюго «Собор Паризької Богоматері». Процес вивільнення людської свідомості з-під влади церковно-аскетичних догм. Пробудження третього стану.</p> <p>4. Життєвий шлях Жорж Санд. Витоки феміністичної теорії.</p>

5. Роман «Індіана» – літературний дебют французької письменниці.

6. Образ сильної і незалежної жінки в діалогі «Консуело», «Графиня Рудольштадт».

Тема 11.

1. Історичні умови виникнення польського романтизму.

2. Життєвий і творчий шлях Адама Міцкевича.

3. Створення романтичного автопортрета у збірці «Кримські сонети». Образи природи Криму.

Тема 12. Загальна характеристика американського романтизму.

1. Життєвий шлях В.Ірвінга. Новелістика американського письменника.

2. Ф.Купер – майстер пригодницького роману.

Тема 13.

1. Е.По – засновник детективного жанру.

2. Ідейно-художній аналіз новел Е.По: «Червоний кіт», «Провалля і маятник», «Лігейя», «Червона смерть», «Окуляри».

3. Е. По. Новели «Вбивство на вулиці Морг», «Викрадений лист», «Золотий жук». Принцип дедуктивного мислення.

4. Генрі Лонгфелло.

5. Гаррієт Бічер-Стоу.

Тема 14.

1. Міф і художня творчість Н.Готорна. Проблеми духовності й моралі у романі «Червона літера».

2. Натаніель Готорн «Золото царя Мідаса». Засудження прагнення до збагачення як основної мети життя.

1. А.Конан-Дойль – послідовник Е.По.

2. Детективні твори письменника. Їх загальна характеристика.

**Тематика практичних занять з курсу
«Література Просвітництва та Романтизму» (20 г.)**

Тема 1. Просвітництво як історична доба.

Літературні напрями доби Просвітництва.

1. Життя і творчість Р. Бернса.

2. Д. Дефо «Робінзон Крузо». Уславлення енергії і заповзятливості людини в умовах чужого екзотичного середовища.

3. Роман Свіфта «Мандри Гуллівера» – сатиричне зображення англійського суспільства XVIII ст.

Тема 2.

1. Відображення полеміки між філософськими концепціями оптимізму і песимізму у повісті Вольтера «Кандід, або Оптимізм». Втілення ідеї «природної людини» у повісті Вольтера «Простодушний».

	<p>ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕНІ ДІДРО, Ж.-Ж. РУССО</p> <p>2. Роман-сповідь Дені Дідро «Черниця»- Розкриття злочину церкви.</p> <p>3. Соціально-філософська концепція Ж.-Ж. Руссо. «Нова Елоїза» – роман про чисте почуття, свободу особистих взаємин.</p> <p>4. Внесок П. Бомарше в розвиток французької драматургії. Бомарше «Севільський цирюльник». Сумна історія життєвих пригод Фігаро.</p> <p>Тема 3. ЛІТЕРАТУРА ПЕРІОДУ «БУРІ І НАТИСКУ».</p> <p>1. Антифеодальний виступ штюрмерів. Творчість поетів «Бурі і натиску».</p> <p>2. Гердер та ідея народності. Характеристика творчості.</p> <p>3. Життя і творчість Лессінга. Естетичні праці.</p> <p>4. Антифеодальний виступ штюрмерів. Г. Лессінг «Емілія Галотті» – протест проти насилля людини над людиною, проти тиранії жорстоких князів.</p> <p>5. Життєвий і творчий шлях Ф. Шіллера. Внесок письменника у розвиток жанру балади.</p> <p>6. Драматургія німецького просвітника «Підступність і кохання», «Вільгельм Телль». Ф. Шіллер «Розбійники». Ненависть до деспотизму і страсне прагнення змінити соціальний порядок.</p> <p>Тема 4.</p> <p>1. Сторінками біографії та творчого шляху Й.-В. Гете. Лірика Гете.</p> <p>2. Витоки творчості. Автобіографічний зміст роману «Страждання молодого Вертера».</p> <p>3. Особливості балад Й.-В. Гете. «Вільшаний король», «Рибалка». Драматургія Гете. Прозові п'єси.</p> <p>4. Пошуки сенсу життя у трагедії Гете «Фауст».</p> <p>Романтизм.</p> <p>Тема 5.</p> <p>1. Соціально-історичні передумови розвитку романтизму. Поняття романтизму. Основні етапи розвитку та течії романтизму. Мистецтво і мода доби романтизму.</p> <p>2. Загальна характеристика німецького романтизму.</p> <p>3. Життєвий шлях Е.Т.А. Гофмана. Характеристика творчості. «Життєва філософія кота Мурра», «Золотий горнець». «Крихітка Цахес на прізвисько Ціннобер». Механічні відносини між людьми, засновані на диктатурі матеріальних цінностей.</p> <p>4. Життєвий і творчий шлях Г.Гейне. «Книга пісень» – видатне явище німецького романтизму.</p> <p>Тема 6.</p> <p>1. Особливості розвитку англійського романтизму.</p> <p>2. Короткі відомості про життя і творчість П.Б.Шеллі. Гармонія людини з природою – провідна тема лірики поета.</p> <p>3. Дж.Г.Байрон – видатний англійський поет-романтик, фундатор епохи нової поезії.</p>
--	--

	<p>4. «Українська» та «східна» теми у творчості Дж. Г. Байрона: «Мазепа», цикл «Східні поеми». Роман у віршах «Дон Жуан».</p> <p>Тема 7. 1. Життєвий шлях В. Скотта. 2. Жанр історичного роману, його ознаки та особливості. 3. Широка панорама життя Середньовічної Англії в історичних романах письменника: «Роб Рой», «Уеверлі», «Квентін Дорвард». 4. «Айвенго». Об'єктивність зображення історичного процесу і соціальних відносин у романі</p> <p>Тема 8. Розвиток романтичної літератури Франції ХІХ ст. 1. В. Гюго – видатний французький письменник-романтик. Особливості романтизму і новаторство В. Гюго. Поетична та драматургічна спадщина письменника. 2. В. Гюго «Собор Паризької Богоматері». 3. Життєвий шлях Жорж Санд. Витоки феміністичної теорії. 4. Образ сильної і незалежної жінки в діалогії «Консуело», «Графиня Рудольштадт».</p> <p>Тема 9. Загальна характеристика американського романтизму. 1. Життєвий шлях В. Ірвінга. Новелістика американського письменника. 2. Ф. Купер – майстер пригодницького роману.</p> <p>Тема 10. 1. Міф і художня творчість Н. Готорна. Проблеми духовності й моралі у романі «Червона літера». 2. Натаніель Готорн «Золото царя Мідаса». Засудження прагнення до збагачення як основної мети життя. 3. Е. По – засновник детективного жанру. Поняття про детектив: ознаки, структура, правила, види. Особливості інтелектуального детективу. 4. Ідейно-художній аналіз новел Е. По: «Провалля і маятник», «Вбивство на вулиці Морг», «Викрадений лист», «Золотий жук». Принцип дедуктивного мислення. 5. А. Конан-Дойль – послідовник Е. По. Детективні твори письменника. Їх загальна характеристика.</p> <p>Питання до екзамену: 1. Просвітництво як ідейно-політичний, економічний та культурний рух ХVІІІ ст. 2. Система літературних напрямів доби Просвітництва: їхні особливості, жанрова система, представники. 3. Особливості англійської літератури ХVІІІ ст.: національна своєрідність, періодизація. 4. Творчість Д. Дефо. „Робінзон Крузо” як перший просвітницький роман. 5. Творчість Дж. Свіфта. Жанрова своєрідність „Мандрів Гулівера”. 6. Англійська поезія сентименталізму. 7. Передромантизм в системі літератури доби Просвітництва.</p>
--	--

8. Особливості французької літератури XVIII ст.: національна своєрідність, періодизація.
9. Діяльність французьких просвітників-енциклопедистів. Роль Енциклопедії у становленні французької просвітницької літератури.
10. Творчість Вольтера. Особливості його філософських повістей.
11. Творчість Д. Дідро як драматурга, романіста і теоретика театру.
12. Етапи розвитку французької драматургії XVIII ст. Творчість Бомарше.
13. Сентименталізм у французькій літературі. Творчість Ж.-Ж. Руссо.
14. Особливості німецької літератури XVIII ст.: національна своєрідність, періодизація.
15. Значення Лессінга як драматурга і теоретика літератури.
16. Творчість Й.В.Гете. „*Фауст*”: проблематика, система персонажів, новаторство.
17. Творчість Ф. Шиллера: проблематика, новаторство.
18. Романтизм: основні риси, поняття романтичного двосвітня, романтичний герой, жанрова система. Художні маніфести літератури романтизму.
19. Особливості німецького романтизму: національна своєрідність, періодизація.
20. Єнський романтизм: діяльність братів Шлегелів.
21. Гейдельберзька школа: особливості, представники.
22. Творчість Е.Т.А. Гофмана.
23. Особливості англійського романтизму: національна своєрідність, періодизація.
24. Творчість Дж.Г. Байрона. Ліро-епічна поема в творчості письменника.
25. В. Скотт як поет, романіст і теоретик історичного роману.
26. Творчість В. Гюго як поета, драматурга і романіста.
27. Зрілий французький романтизм: творчість Ж. Санд.
28. Література американського романтизму: національна своєрідність, періодизація. Творчість А.Конан-Дойля.
29. Роль Ф. Купера у становленні американського роману.
30. Творчий шлях Е. По – поета і новеліста.

Художні тексти для обов’язкового прочитання:

1. Дефо Д. Робінзон Крузо.
2. Свіфт Дж. Мандри Гулівера.
3. Роберт Бернс. Вірші і балади («Як ішла житами, бідна...», «Моя горянка», «Прощання», «Польовій миші», «Чесна бідність», «Моя любов – рожевий цвіт», «Брюс – шотландець», «Остання пісня», «Дерево свободи» та ін.).
4. Вольтер. Кандід. Простак.
5. Дідро Д. Черниця.
6. Руссо Ж.-Ж. Нова Елоїза. Еміль.
7. Бомарше П. Одруження Фігаро.
8. Йоганн-Вольфганг Гете «*Фауст*», «Страждання молодого Вертера». Вірші і балади («Нічна пісня

	<p>мандрівника», «Фіалка», «До місяця», «Травнева пісня», «Прометей», «Рибалка», «Вільшаний король», «Корінфська наречена» та ін.)</p> <p>9. Шиллер Ф. Фрідріх Шиллер «Розбійники», «Підступність і кохання». Вірші і балади («Боги Греції», «Ода до радості», «Тріумф любові», «Рукавичка», «Івікові журавлі», «Полікратів перстень», «Келих» та ін.)</p> <p>10. Гофман Е. Золотий горнець. Крихітка Цахес на прізвисько Ціннобер.</p> <p>11. В.Гюго «Собор Паризької Богоматері».</p> <p>12. Байрон Дж. «Мазепа», цикл «Східні поеми». Роман у віршах «Дон Жуан».</p> <p>13. Скотт В. Айвенго.</p> <p>14. Натаніель Готорн «Золото царя Мідаса».</p> <p>15. Е.По: «Провалля і маятник», «Вбивство на вулиці Морг», «Золотий жук».</p> <p>16. А.Конан-Дойль (за вибором студента).</p>
<p>Критерії контролю та оцінювання результатів навчання</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготовка до семінарських занять : максимальна кількість 30 балів (10 занять по 3 бали, але мінус три бали за кожне заняття, якщо студент не підготувався, не був на семінарі і не здав теми); - виконання самостійної роботи, індивідуальне науково-дослідне завдання, презентоване під час семінару: максимальна кількість 30 балів; - модулі: максимальна кількість балів 40; <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат.</p>
<p>Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)</p>	<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу: Презентації, лекції, індивідуальні науково-дослідні та творчо-пошукові завдання, самостійна робота з методичними, теоретичними і літературно-критичними джерелами.</p> <p>Технічне забезпечення: Classroom дисципліни Код Classroom</p>
<p>Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси</p>	<p>Базова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХІХ – початку ХХ ст. : навчальний посібник / Давиденко Г. Й., Чайка О. М. – К. : Центр учбової літератури, 2007. 2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХVІІ – ХVІІІ ст. : навчальний посібник / Давиденко Г. Й., Величко М. О. – К. : Центр учбової літератури, 2007. 3. Літературознавчий словник-довідник. – К., 2006. 4. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму : підручник. – Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2001. - 416 с.

Інформаційні ресурси:

Давиденко Г.Й. Величко М.О. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII ст. -К., 2009

Давиденко Г.Й. Чайка О.М. Історія зарубіжної літератури XIV – початку XX ст. -К., 2009

[Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури.- Львів, 1993](#)

[Сайт літературно-критичних матеріалів з історії літератури Просвітництва та Романтизму](#)